

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi D. B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
I ACa 1527/22,

przy udziale Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 23 października 2024 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt I ACa 1527/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie rozprawy w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania;**
- 3. przyznaje skarżącemu D. B. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 5 maja 2021 r. do 23 października 2024 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

UZASADNIENIE

D. B. (dalej: „skarżący”) pismem datowanym na 2 czerwca 2024 r. wniósł skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, sygn. I Aca 1527/22, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Apelacyjny w Krakowie o sygn. I Aca 1527/22 nastąpiła przewlekłość postępowania,
2. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego kwoty w wysokości 20 000 zł.

Skarżący w skardze wniósł ponadto o:

1. „nadanie sprawie I Aca 1527/22 właściwego biegu poprzez:
 1. stwierdzenie nieważności postępowania sądu okręgowego w Krakowie o sygn. akt I C 1315/21 z przyczyn określonych w art. 379 pkt 5 kpc i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznaniaAlternatywnie
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie do bezzwłocznego wyznaczenia najbliższego możliwego terminu dla rozprawy odwoławczej o sygn. I Aca 1527/22”.

Skarżący wniósł także o zwolnienie w całości z opłaty sądowej związanej z wniesieniem skargi na przewlekłość postępowania.

W skardze podniesiono, że Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podjął w sprawie jakiegokolwiek czynności przez okres niespełna 2 lat. Wskazano także, że przez 21 miesięcy nie wyznaczono terminu rozprawy odwoławczej.

Postanowieniem z 18 czerwca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie umorzył postępowanie w przedmiocie wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi, albowiem powód korzysta ze zwolnienia od kosztów sądowych w sprawie głównej.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie, pismem datowanym na 1 lipca 2024 r., wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu stanowiska wskazano, że przyczyną, dla której sprawa nie została rozpoznana do czasu wniesienia skargi jest sytuacja kadrowa I Wydziału Cywilnego oraz liczba spraw oczekujących. Podniesiono także,

że „rozpoznawanie spraw zgodnie z zasadą kolejności wpływu oznacza, że terminy rozpraw (lub posiedzeń niejawnych, na których rozpoznaje się apelacje) wyznaczane są w pierwszej kolejności dla spraw o „najstarszych” sygnaturach. W referatach sędziów nadal oczekują na terminy rozpraw i posiedzeń niejawnych sprawy z roku 2022 o wcześniejszych datach wpływu, niż niniejsza. Walor spraw <<pilnych>> mają tylko sprawy tak zdefiniowane w Regulaminie urzędowania sądów powszechnych, do których sprawa skarżącego nie należy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga D. B. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawodawca w art. 2 ust. 2 u.s.p.p. wskazał elementy podlegające analizie na etapie postępowania w przedmiocie przewlekłości. W świetle tego przepisu dokonując oceny uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Ocena przewlekłości postępowania ma charakter indywidualny i uwzględnia okoliczności konkretnej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca

2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W toku postępowania o stwierdzenie przewlekłości postępowania sąd oceniający sprawę analizuje nie tylko okres zaniechania jej rozpoznania, lecz bierze pod uwagę wszystkie kryteria, o których stanowi art. 2 ust. 2 u.s.p.p. Nie można przy tym zapominać, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; z 13 czerwca 2024 r., I NSP 251/23).

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt sprawy I ACa 1524/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Apelacja skarżącego wraz z aktami sprawy wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 26 września 2022 r. (data prezentaty k. 121).

Losowanie sędziego referenta odbyło się 28 września 2022 r. (k. 123).

Zarządzeniem z 28 października 2022 r. zarządzono poinformowanie pełnomocników o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy oraz o doręczeniu odpisu apelacji pełnomocnika powoda pełnomocnikowi strony pozwanej (k. 124).

30 listopada 2022 r. za pośrednictwem operatora pocztowego nadano do Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpowiedź pozwanej na apelację (data stempla pocztowego k. 131; prezentata Sądu Apelacyjnego w Krakowie: 5 grudnia 2022 r., k. 129).

Zarządzeniem z 8 grudnia zarządzono akta sprawy pozostawić w archiwum w oczekiwaniu na rozpoznanie apelacji (brak wniosków o przeprowadzenie rozprawy) (k. 132).

Pismem datowanym na 24 maja 2024 r. pełnomocnik powoda wniósł o podjęcie czynności w sprawie oraz doprowadzenie powoda pozbawionego wolności do sądu (k. 134 data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Krakowie: 10 czerwca 2024 r.).

Zarządzeniem z 12 czerwca 2024 r. zarządzono założenie akt w archiwum w oczekiwaniu na wyznaczenie terminu rozprawy (k. 136).

Pismem z 13 czerwca 2024 r. poinformowano pełnomocnika powoda, że rozprawa apelacyjna zostanie wyznaczona zgodnie z kolejnością pozostających do rozstrzygnięcia spraw (k. 138, zarządzenie k. 137).

W ocenie Sądu Najwyższego czas procedowania w niniejszej sprawie jest znacząco wydłużony. Ocena długości tego okresu, przy uwzględnieniu przesłanek wynikających z art. 2 ust. 2 u.s.p.p., prowadzi do wniosku, że w sprawie o sygn. I ACa 1527/22 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podejmował żadnych czynności, które zmierzałyby do rozpoznania wywiedzionej w sprawie apelacji. Podkreślić należy, że Sąd Apelacyjny w Krakowie poprzestał jedynie na wysłaniu odpisu apelacji i wydaniu zarządzenia pozostawieniu akt sprawy w archiwum w oczekiwaniu na rozpoznanie apelacji. Takie działanie prowadzi do powstania stanu niepewności prawnej, a także narusza prawo strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, nawet w sytuacji, gdy sprawa nie ma charakteru pilnej. Strona nie jest bowiem w stanie określić – kiedy w dających się zdefiniować ramach czasowych jej sprawa zostanie rozpoznana. Nawet na wniosek pełnomocnika powoda, wywiedziony już po wniesieniu skargi na przewlekłość, Sąd Apelacyjny w Krakowie, nie był w stanie wskazać – choćby ogólnego – terminu rozpoznania apelacji, poprzestając na stwierdzeniu, że rozprawa apelacyjna zostanie wyznaczona zgodnie z kolejnością pozostających do rozstrzygnięcia spraw. Taka sytuacja ewidentnie narusza konstytucyjne prawo strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

W realiach niniejszej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. I ACa 1527/22 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt I ACa 1527/22 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zalecił jej wyznaczenie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwotę 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 zł. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota

rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie. Wskazać należy, że skarżący nie uzasadnił żądania przyznania mu wyższej sumy pieniężnej. Stąd Sąd Najwyższy zasądził sumę pieniężną w minimalnej wysokości. Przyjmując wskazaną kwotę Sąd Najwyższy oddalił żądanie skargi w pozostałym zakresie.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[a!]

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski